

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕТИКА ТА ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКІ ЦІННОСТІ»

Компонента освітньої програми – *вибіркова*

Освітньо-професійна програма	Філософія
Спеціальність	033 Філософія
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий) – доктор філософії
Мова навчання	українська, англійська
Профайл викладача	Рупташ Ольга Василівна – зав. каф. філософії та культурології, д.ф.н., доцент; https://philcult.chnu.edu.ua/spivrobotnyky/zaviduvach/
Контактний тел.	+380505791163; 0372-584878
Е-mail:	o.ruptash@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=5734
Консультації	очні: вівторок з 14.30 до 15.30 онлайн: за попередньою домовленістю

МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ – розвиток у здобувачів вищої освіти навичок етичного мислення та здійснення у повсякденному житті та професійній діяльності ефективних і водночас етичних дій, орієнтованих на загальнолюдські цінності. Запропонований підхід, заснований на інноваційних навчальних матеріалах і методах, підвищує прихильність учасників освітнього процесу до застосування й поширення етичних принципів і норм у житті, професійній діяльності та в суспільстві. Студенти дізнаються «не тільки про те, що робити правильно, а й про те, як вчиняти правильно».

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	пр/с	с.р.		л	пр/с	с.р.
Теми лекцій	Змістовий модуль 1. Цінності, етика і доброчесність							
Тема 1. Доброчесність, етика та загальнолюдські цінності	11	2	2	7				
Тема 2. Етика та суспільство	11	2	2	7				
Тема 3. Етика, різноманітність і плюралізм	11	2	2	7				
Тема 4. Виклики життя за етичними нормами	11	2	2	7				
Разом за ЗМ1	44	8	8	28				

	Змістовий модуль 2. Етичні дії та добродесна поведінка							
Тема 5. Стратегії вчинення етичних дій	11	2	2	7				
Тема 6. Поведінкова етика	11	2	2	7				
Тема 7. Гендерні аспекти етики	11	2	2	7				
Тема 8. Добродесність і професійна етика	13	1	1	11				
Разом за ЗМ 2	46	7	7	32				
<i>Разом годин</i>	90	15	15	60				

МЕТОДИ, ФОРМИ ТА ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Використовуються такі методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- вербальні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо);
- наочні методи (презентації, ілюстрації, відеоматеріали тощо);
- інтерактивні методи (робота в малих групах, проблемно-пошуковий метод, ситуаційний аналіз);
- самостійна робота за програмою навчальної дисципліни;
- робота з різними джерелами інформації: нормативно-законодавчими документами, філософськими працями, науковими статтями, літературними творами, даними та результатами експериментів, опитувальниками, відеоматеріалами, навчально-методичною літературою та інтернет-ресурсами;

а також методи активізації та мотивації навчально-пізнавальної діяльності.

Для викладання навчальної дисципліни можуть використовуватися такі освітні технології:

- онлайн-платформа для навчання **Moodle** надає здобувачам доступ до навчально-методичних матеріалів курсу (лекції, презентації, відео, наукові публікації, завдання, інструменти для оцінювання (тести) та форуми для обговорень);
- платформа для веб-конференцій **Google Meet** (у разі потреби) дозволяє студентам і викладачу спілкуватися дистанційно в режимі реального часу. Викладач може проводити лекції, семінари, задавати питання, обговорювати кейси та спілкуватися зі здобувачами;
- **мобільні додатки (Viber)** забезпечують швидкий зв'язок між здобувачами та викладачем.

СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Засоби діагностики успішності навчання

Для **поточного контролю**: повідомлення на семінарах і участь в обговореннях, дискусіях під час аудиторних занять; студентські презентації. Усне і письмове оцінювання проєктної роботи у творчих групах; есе за темами.

Для **контролю самостійної роботи**: письмові роботи, підготовка есе / проєкту.

Для **підсумкового контролю**: залік.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)		Кількість балів за залік	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1 (max 30 балів)	Змістовий модуль 2 (max 30 балів)		

T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	max 40	max 100
7	7	8	8	7	7	8	8		

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС).

Критеріями успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання з НД «Етика та загальнолюдські цінності» слугує опанування компетентностями й отримані результати навчання.

Оцінка А / “Відмінно” / 90-100 балів виставляється, якщо студент/ка під час поточного та підсумкового контролів продемонстрував/ла такі знання й уміння **на високому рівні**:

- дає чіткі визначення та розуміє ключові поняття курсу та три основні теоретичні підходи до питань доброчесності та етики;
- визначає етичні дилеми та вміє застосовувати різні теоретичні підходи до їхнього розв’язання;
- може розкрити загальнолюдські цінності різними способами, враховуючи наукові й історичні дослідження або публічні дебати й обговорення;
- розуміє ідею та виклики морального релятивізму;
- усвідомлює цінність культур, ідентичностей, історій та поглядів, відмінних від власних;
- може формулювати етичні правила та кодекси, розуміє роль професійних етичних кодексів, різницю між кодексами прагнень і дисциплінарними етичними кодексами;
- знає і розуміє механізми, які змушують нас діяти неетично, і визначає їх вплив на наше життя, їх позитивну і негативну роль;
- виявляє етичні ризики в повсякденному житті, у суспільстві й організаціях, які можуть призвести до неетичного вибору;
- розуміє феміністські рухи та феміністську етику з огляду на їх історичний контекст;
- вміє чітко розмежовувати особисту, теоретичну та професійну етику і застосовувати їх для ретельного обміркування моральних рішень у рамках певних професій;
- вміє аргументувати власну етичну позицію у розв’язанні світоглядних, наукових, професійних і життєвих проблем, спираючись на етичні й філософські теорії.

Оцінка В / “Добре” / 80-89 балів виставляється, якщо студент/ка під час поточного та підсумкового контролів продемонстрував/ла такі знання й уміння **на належному рівні**:

- дає загальні визначення та розуміє ключові поняття курсу та три основні теоретичні підходи до питань доброчесності та етики;
- визначає етичні дилеми та може застосовувати різні теоретичні підходи до їхнього розв’язання;
- може розкрити загальнолюдські цінності різними способами;
- загалом розуміє ідею морального релятивізму;
- усвідомлює цінність культур, ідентичностей, історій та поглядів, відмінних від власних;
- може формулювати етичні правила та кодекси;
- знає деякі механізми, які змушують нас діяти неетично, виявляє етичні ризики в повсякденному житті, у суспільстві й організаціях;
- загалом розуміє феміністські рухи та феміністську етику;
- вміє розмежовувати особисту, теоретичну та професійну етику;
- вміє аргументувати власну етичну позицію, спираючись на етичні й філософські теорії.

Оцінка С / “Добре” / 70-79 балів виставляється, якщо студент/ка під час поточного та підсумкового контролів продемонстрував/ла такі знання й уміння **на належному рівні**:

- дає загальні визначення ключових понять курсу та описує три основні теоретичні підходи до питань доброчесності та етики;
- визначає етичні дилеми;
- загалом розуміє ідею морального релятивізму;
- усвідомлює цінність культур, ідентичностей, історій та поглядів, відмінних від власних;
- може формулювати етичні правила та кодекси;
- знає деякі механізми, які змушують нас діяти неетично;
- загалом розуміє феміністські рухи та феміністську етику;
- вміє розмежовувати особисту, теоретичну та професійну етику;
- вміє аргументувати власну етичну позицію.

Оцінка D / “Задовільно” / 60-69 балів виставляється, якщо студент/ка під час поточного та підсумкового контролів продемонстрував/ла такі знання й уміння **на достатньому рівні**:

- дає загальні визначення ключових понять курсу та описує основні теоретичні підходи до питань доброчесності та етики;
- загалом розуміє етичні дилеми;
- загалом усвідомлює цінність культур, ідентичностей, історій та поглядів;
- розуміє етичні правила, знає деякі механізми, які змушують нас діяти неетично;
- загалом розуміє феміністські рухи та феміністську етику;
- вміє висловлювати власну етичну позицію.

Оцінка E / “Задовільно” / 50-59 виставляється, якщо студент/ка під час поточного та підсумкового контролів продемонстрував/ла такі знання й уміння **на низькому рівні**:

- дає загальні визначення ключових понять курсу та описує основні теоретичні підходи до питань доброчесності та етики;
- загалом розуміє значення загальнолюдських цінностей та етики;
- розуміє етичні правила, знає деякі механізми, які змушують нас діяти неетично;
- загалом розуміє феміністські рухи та феміністську етику;
- вміє висловлювати власну етичну позицію.

Оцінка /FX/ “Незадовільно”/35-49/ виставляється студентці/у, яка/ий:

- не може дати загальні визначення ключових понять курсу та описати основні теоретичні підходи до питань доброчесності та етики;
- не розуміє значення загальнолюдських цінностей та етики;
- не розуміє етичні правила;
- не знає механізми, які змушують нас діяти неетично;
- не розуміє феміністські рухи та феміністську етику;
- не вміє висловлювати та аргументувати власну етичну позицію.

Оцінка /F/ “Незадовільно”-1-34/ виставляється студенту/ці, який/а:

- не відвідував/ла аудиторних занять та не брав/ла участь у групових видах роботи, не виконував/ла завдання самостійної роботи і не володіє необхідними компетентностями та результатами вивчення НД.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	зараховано
80-89	B	
70-79	C	
60-69	D	
50-59	E	
35-49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання

1-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	---	---

ЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти, у системі формальної освіти) ЧНУ» https://drive.google.com/file/d/1O7Chn1UqlqjW_JjybxDr-syswxxHuGOn/view у процесі вивчення дисципліни здобувачу освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та / або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

ПОЛІТИКИ КУРСУ

Під час вивчення дисципліни варто спиратися на конспекти лекцій, текстові, аудіо- та відео матеріали для самостійної роботи, рекомендовану основну літературу та список першоджерел. Вітається використання інших джерел з альтернативними поглядами на ті чи ті питання задля формування продуктивної дискусії з проблем навчальної дисципліни.

Високо оцінюється **прагнення студентів**:

- ✓ регулярно відвідувати заняття;
- ✓ планомірно та систематично засвоювати навчальний матеріал;
- ✓ активно працювати на семінарах: брати участь в обговоренні дискусійних питань, роботі малих груп;
- ✓ доповіді мають бути змістовними, з опорою на наукові й філософські твердження, приклади з реального життя, мистецтва;
- ✓ повною мірою долучатися до активних форм навчання;
- ✓ виконувати завдання в системі Мудл у встановлені терміни;
- ✓ дотримання навчальної етики.

Обов'язковою вимогою є дотримання норм академічної доброчесності.

Освітня діяльність (викладача і студента) під час вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на принципах співпраці та **академічної доброчесності**. Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу під час вивчення навчальної дисципліни регламентовано:

- ✓ «Етичним кодексом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivets_koho-natsionalnoho-universytetu.pdf
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwb/polozhennia-chnu-pro-plahi_at-2023plusdodatky-31102023.pdf

Студенти, як і викладачі, несуть особисту відповідальність за випадки порушення відповідних норм, враховуючи плагіат, списування, підказування тощо. У разі виявлення академічної недоброчесності вперше – бали, зараховані студентам за виконане завдання, скасовуються. Повторна практика недоброчесності призводить до анулювання нарахованих за виконані попередні види роботи з НД балів.

Використання електронних додатків на основі ШІ вітається як сучасний інструмент для самоосвіти і виконання окремих завдань, які не передбачають самостійної усної чи письмової відповіді студентки/а на поставлене питання чи розв'язання тестового завдання, самостійного прочитання текстових фрагментів, перегляду відеоматеріалів, їхнього аналізу, розуміння та авторського (творчого) викладу результатів такої роботи студенткою/ом. У всіх інших випадках використання таких додатків без чіткого зазначення як і з якою метою вони використовувалися вважається порушенням норм академічної доброчесності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Вознюк Н. Етика. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 300 с.

- Бадью, Ален. Етика : нарис про розуміння Зла / Ален Бадью ; пер. з фр. Володимира Артюха та Андрія Рєпи. Вид. 2-е, змін. Київ : Комубук, 2019. 212, [2] с.
- Балджи, Марина Дмитрівна. Етика бізнесу : навч. посіб. / М. Д. Балджи ; Одес. нац. екон. ун-т. Київ : Гуляєва В. М., 2021. 330 с.
- Василевська, Тетяна Едуардівна. Етика в публічній службі = Ethics in public service : підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ : НАДУ, 2018. 255 с.
- Декларація принципів толерантності: затв. резолюцією 5.61 Генеральної конференції ЮНЕСКО від 16.11.1995 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_503.
- Етика (загальна і професійна) : навч. посіб. / [Т. В. Кондратюк-Антонова та ін.] ; Нац. акад. Нац. гвардії України. Київ : Талком, 2018. 203 с.
- Калюжка В. С. Етика професійного і ділового спілкування : навч.-метод. посіб. / Держ. ВНЗ "Переяслав-Хмельниць. держ. пед. ун-т ім. Григорія Сковороди". Київ : Гуляєва В. М., 2021. 227 с.
- Проценко О. П. Практична філософія: професійна етика та комунікативна культура : навч. посіб. / Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т". Харків : ХАІ, 2021. 79 с.
- Саватер Ф. Етика для Амадора / пер. С. Борщевський. К. : Дух і Літера, 2008. 156 с.
- Blackburn, Simon (2002). Being Good. Oxford: Oxford University Press.
- Вок, Sissela (1978). Lying: Moral Choice in Public and Private Life. Hassocks: The Harvester Press Limited.
- Cox, Damian and others (2017). Integrity. The Stanford Encyclopedia of Philosophy. Edward N. Zalta, ed. Available from <https://plato.stanford.edu/archives/spr2017/entries/integrity/>
- Chambers 21st Century Dictionary (1999). Edinburgh, Chambers.
- Hursthouse, Rosalind and Glen Pettigrove (2016). Virtue ethics. The Stanford Encyclopedia of Philosophy. Edward N. Zalta, ed. Available from <https://plato.stanford.edu/archives/win2016/entries/ethics-virtue/>
- Johnson, Robert and Adam Cureton (2018). Kant's moral philosophy. The Stanford Encyclopedia of Philosophy. Edward N. Zalta, ed. Available from <https://plato.stanford.edu/archives/spr2018/entries/kant-moral>
- Norman, Richard (1998). The Moral Philosophers. Oxford: Oxford University Press.
- Riegel, Jeffrey (2013). Confucius. The Stanford Encyclopedia of Philosophy. Edward N. Zalta, ed. Available from <https://plato.stanford.edu/archives/sum2013/entries/confucius/>
- Robinson, Dave and Chris Garratt (1997). Ethics for Beginners. Cambridge: Icon Books.
- Stewart, Noel (2009). Ethics: An Introduction to Moral Philosophy. Cambridge: Polity Press.
- Visser, Wayne and others, eds. (2007). The A to Z of Corporate Social Responsibility. Chichester: John Wiley & Sons Ltd.

Інформаційні ресурси

- Module Series on Integrity and Ethics** / United Nations | Global Resource for Anti-Corruption Education and Youth Empowerment. URL : https://grace.unodc.org/grace/academia/module-series-on-integrity-and-ethics.html?lf_id=
- Stanford Encyclopedia of Philosophy. URL : <http://plato.stanford.edu/>
- Етика як філософська дисципліна [Презентація]. URL : https://arm.naiu.kiev.ua/books/profesiina_etyka/info/media/presentation/media_bk1.pdf
- НД «Етика та загальнолюдські цінності» на платформі електронного навчання ЧНУ (Moodle). URL : <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=5734>